

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Afweegmethode Investeringsruimte Mobiliteitsfonds

Maart 2023

Leeswijzer

- › Parallel aan - en in het verlengde van de uitwerking Mobiliteitsvisie 2050 - wordt gewerkt aan een afweegmethode voor investeringen vanuit het Mobiliteitsfonds. Dit gaat primair om nieuwe investeringskeuzes (dus voorafgaand aan fase MIRT-verkenning en besluit tot alloceren van middelen).
- › De Tweede Kamer heeft hier bij het MIRT-debat van 28 november jl. ook om gevraagd.
- › Deze presentatie geeft een eerste beeld van deze afweegmethode.
- › De afweegmethode is een uitbreiding van de processen die al bestaan. Vooralsnog gaat het om een ordening van alle investeringskeuzes naar thema's (bijvoorbeeld: veiligheid, bereikbaarheid in landelijk gebied en mobiliteitsinnovatie). Dit bevordert een integrale besluitvorming.
- › De toevoeging van indicatoren, doelen en/of streefwaarden bij de verschillende thema's maakt het mogelijk de methode verder te concretiseren en per thema te prioriteren tussen nieuwe investeringen en maatregelen. Hiervoor wordt de link met de Mobiliteitsvisie gelegd.

Aanleiding

- › Het MF vraagt – in tegenstelling tot het voormalige IF – om een meer integrale afweging waarbij alle opgaven tegen elkaar worden afgewogen.
- › De Tweede Kamer heeft meermaals de wens uitgesproken om meer te worden betrokken bij hoe IenW keuzes maakt over het investeren van de middelen op het mobiliteitsfonds.
- › De methode kan in de toekomst ook worden ingezet voor bij noodzaak tot herprioritering binnen het MF.
- › Op 30 maart heeft de Kamer een strategisch debat met de bewindspersonen van IenW: het CD strategische keuzes bereikbaarheid. De minister van IenW heeft tijdens het NO MIRT van 28 november jl. aan de Kamer aangegeven hierover – in aanloop naar 30 maart – te informeren.

Intro: afweegmethode investeringsruimte MF

- › Deze methode zorgt voor een integrale afweging van investeringskeuzes uit het Mobiliteitsfonds. Informatie over mogelijke investeringen, opgaven en doelen worden per thema samengebracht.
- › Hiervoor zijn negen thema's gedefinieerd. Deze thema's reflecteren modaliteitsoverstijgende opgaven.
- › Binnen de thema's worden de mogelijke investeringen – idealiter gerangschikt o.b.v. oplossend vermogen – ingedeeld. Deze indeling geeft informatie over welke maatregelen bijdragen aan de specifieke opgaven.

Toepassen methode

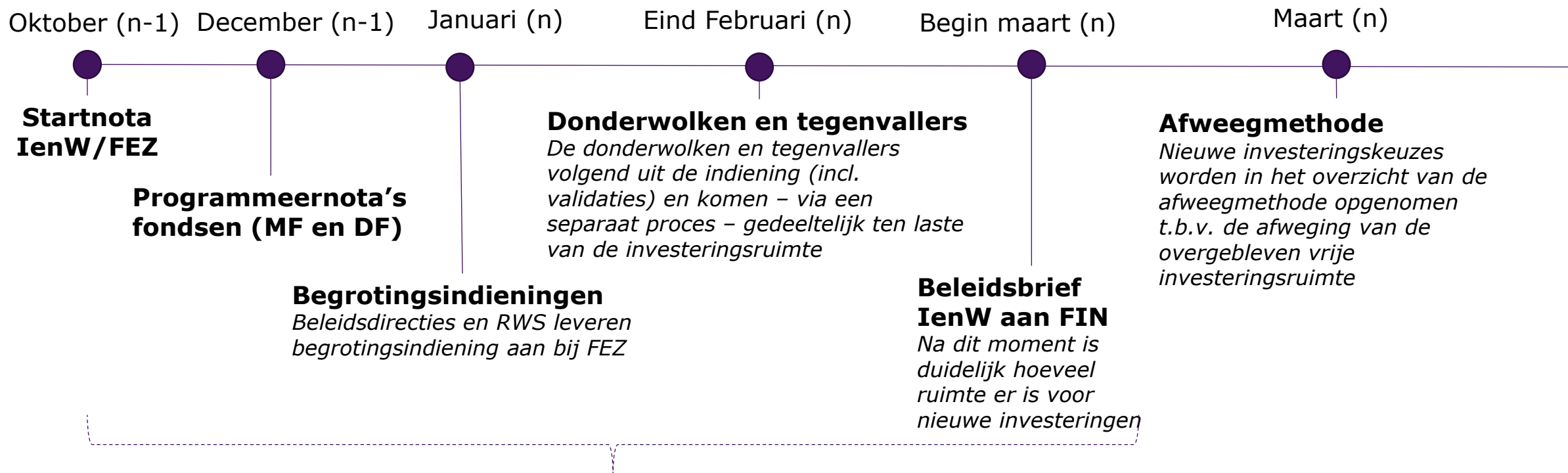
- › De methode wordt toegepast op nieuwe investeringen (voorafgaand aan de MIRT-verkenning).
- › De methode is niet ontworpen met als doel deze te gebruiken voor risico's en donderwolken. Deze problematiek beperkt wel de ruimte voor nieuwe investeringen (waarop de methode betrekking heeft).

NB1. Voor een aantal zaken genoemd in het Coalitieakkoord geldt een specifiek afweegkader. Voorbeeld is de €7,5 miljard voor de ontsluiting van woningbouw.

NB2. Methode kan in de toekomst ook worden gebruikt bij herprioriteren.

Plaats van afweegmethode bij interne begrotingsvoorbereiding IenW

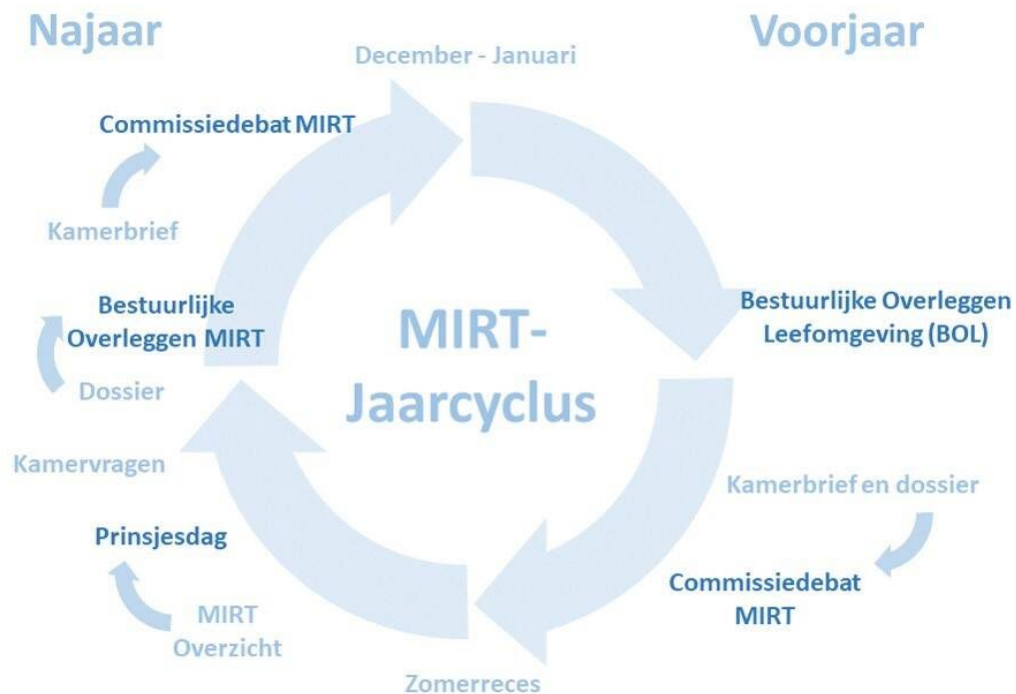

Budgettaire uitkomsten BO MIRT najaar lopen mee in begrotingsvoorbereiding voorjaar (o.a. verwerking investeringsbeslissingen)

NB. Het begrotingsproces loopt na de beleidsbrief door (stappen hierboven niet opgenomen)

Plaats van de afweegmethode in het jaarlijkse MIRT-proces

- > De MIRT-cyclus bestaat jaarlijks uit een aantal belangrijke momenten (zie afbeelding).
- > De afweegmethode heeft een rol in de voorfase van het MIRT. Het is input voor de voorbereiding van de BO's MIRT.
- > Bij de BO's MIRT in het najaar worden investeringsbeslissingen gemaakt.

Stappen afweegmethode

De afweegmethode kent 4 stappen:

1. Definiëren van de thema's
2. Ordenen van investeringskeuzes binnen de thema's
3. Prioriteren aan de hand van indicatoren per thema
4. Advies en gesprek met bewindspersonen

Stap 1 – Definiëren thema's

- De thema's in de afweegmethode zijn generiek geformuleerd. Dit geeft de ruimte om de opgaven onderliggend aan het thema periodiek te updaten.
- De onderliggende opgaven worden opgenomen in een ondertitel bij ieder thema. Nu is het op basis van het beleidsprogramma en de opgaven uit de IMA-2021.

Gedefinieerde thema's

- › De thema's vallen binnen de drie mobiliteitsdoelen van IenW: bereikbaarheid, veiligheid en leefbaarheid. Deze zijn bepaald samen met de directies die te maken hebben met het MF. Binnen de thema's worden alle modaliteiten vergeleken.
- › Bij het uitsplitsen van deze drie categorieën naar de negen onderstaande thema's is rekening gehouden met de mogelijke doeleinden van de middelen uit het MF.
- › De thema's zorgen ervoor dat maatregelen die bijdragen aan dezelfde opgaven met elkaar vergeleken kunnen worden, en dat deze informatie in een oogopslag zichtbaar wordt.
 - Nationale verbindingen*
 - Internationaal personenvervoer
 - Bereikbaarheid stedelijk gebied*
 - Bereikbaarheid landelijk gebied*
 - Goederenvervoer(corridors)
 - Mobiliteitsinnovatie
 - Vekeersveiligheid
 - Plus instandhouding
 - Extra inzet leefbaarheid en gezondheid

* Op het moment dat er binnen de Mobiliteitsvisie een bereikbaarheidsdoelen worden geformuleerd kunnen deze thema's mogelijk worden samengevoegd.

Stap 2 – Overzicht naar thema's

- Investerings die in aanmerking komen voor middelen uit het MF worden toegedeeld aan de negen thema's. Dit toedelen gaat in samenspraak met de verantwoordelijke directies. De maatregel wordt in deze stap onder het thema waar deze het meeste aan bijdraagt geplaatst.
- Bij de investeringen brengen we – indien mogelijk – ook alternatieve oplossingen in beeld zoals maatregelen om de benutting van het bestaand netwerk te verbeteren of varianten met een minder uitvoeringsrisico's.
- De weging tussen de thema's is politiek. Hiermee biedt de methode ook juist de ruimte om keuzes te maken. Het volledige overzicht aan beslisinformatie is daarom onderdeel van het (jaarlijks) gesprek met de bewindspersonen. T.b.v. de integrale afweging kennen we vooraf geen bedragen toe aan de thema's.

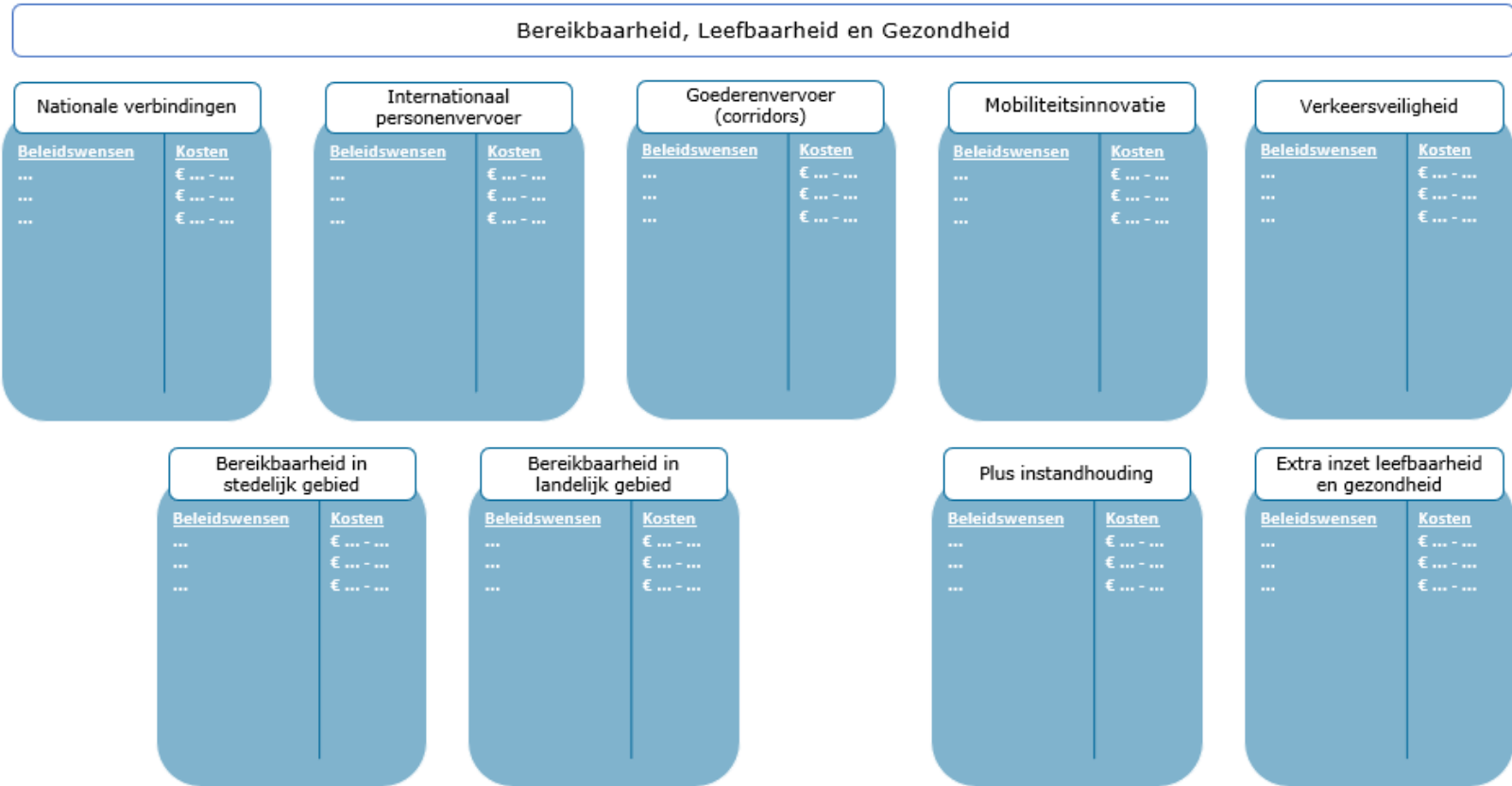

Voorbeeld: Beeld zonder prioritering

Investeringsruimte Mobiliteitsfonds
Jaar X

Generieke investeringsruimte	€ ...
Risicoreserveringen	€ ...
Gevalideerde donderwolven	€ ...
Vrije generieke investeringsruimte	€ ...

Stap 3 – Prioriteren binnen thema's

- In deze stap wordt er aan het overzicht uit stap 2 extra beslisinformatie toegevoegd. Het gaat hierbij om informatie over de kosten, oplossend vermogen, uitvoeringsrisico's en -complexiteit en de impact op de omgeving.
- Daarnaast worden de maatregelen gerangschikt op basis van het oplossend vermogen. Hiervoor wordt een indicator die zowel rekening houdt met de grootte van de opgave en het oplossend vermogen verder uitgedacht. Voor iedere maatregel wordt de bijdrage aan alle thema's bekeken.
- Het afwegen blijft een politiek gesprek. De afweegmethode is daarom niet alleen een technische exercitie. Het is bedoeld om de beslisinformatie zo goed en gestructureerd mogelijk in beeld te brengen en hulpmiddelen te bieden om een integrale afweging te maken.

Beslisinformatie en indicatoren

- › Voor iedere investeringsoptie wordt er in deze stap aanvullende informatie toegevoegd, en kan er worden geprioriteerd op basis van oplossend vermogen.
- › De afweegmethode is bedoeld voor het afwegen van maatregelen voorafgaand aan de MIRT-verkenning. Daarom wordt de informatie met behulp van categorieën, plusjes etc. in beeld gebracht.
- › “Indicatoren” voor deze elementen worden momenteel verder uitgedacht.
 - Kosten: Uitwerken hoe de globale kosten van de maatregel (in een aantal categorieën) en risico’s rondom deze kosten op basis van *expert judgment* inzichtelijk kunnen worden gemaakt.
 - Oplossend vermogen: Er wordt – o.a. samen met het KiM – verder uitgewerkt hoe de bijdrage van de maatregel aan de opgave per thema kan worden aangegeven en gescoord.
 - Uitvoering: Naast de kosten en oplossend vermogen wordt ook, per maatregel, aangegeven wat de uitvoerbaarheid is. Hierbij spelen onder andere omgevingsrisico’s, capaciteit, juridische uitvoerbaarheid en de faseerbaarheid van de maatregel.
 - Brede welvaart/Impact omgeving: In de methode krijgt brede welvaart ook een expliciete plaats. De manier waarop wordt momenteel verder uitgedacht.

Onderdeel 1: Bijdrage per thema

- > De hele groslijst van maatregelen krijgt bij ieder thema een score gebaseerd op de grootte van de opgave en het oplossend vermogen. Deze stap borgt dat meekoppelkansen en maatregelen in pakketjes waarin meerdere opgaven samen worden opgepakt tot zijn recht komen.
- > De tabel geeft voor de mogelijke investeringen bij alle thema's aan waar deze aan bijdragen. Hierbij laten de plusjes de uitkomst voor het specifieke thema zien. Het aantal plusjes zegt wat over de grootte van de onderliggende opgave passend bij het thema (die wordt aangepakt door de maatregel/investering) en de mate waarmee de maatregel in staat is om deze opgave aan te pakken.

Maatregel/ investering	Score "Grootte opgave en oplossend vermogen"								
	Mobiliteits- innovatie	Nationale verbindingen	Internationaal personen- Vervoer	Bereikbaarheid in stedelijk gebied	Bereikbaarheid in landelijk gebied	Goederen- vervoer	(Verkeers-) veiligheid	Implus leefbaarheid en gezondheid	Nieuwe eisen instant- houding
Voorbeelden									
Investering A	++	0	0	+++	0	0	++	0	0
Investering B	0	0	0	0	0	+++	+	0	0
Etc.

Onderdeel 2: Prioritering binnen thema's

Thema: Goederenvervoer

Ondertitel: Vanuit haar strategische ligging en goede bereikbaarheid is Nederland een handelsland bij uitstek. De infrastructuur van weg, spoor en water en buisleidingen is van evident belang. De groei richting 2040 en klimaatverandering (zoals bodemerosie) zorgt voor capaciteitsproblemen en samenhangende verlieskosten. Zo ontstaan er o.a. knelpunten bij verschillende sluizen. IenW werkt aan de goederencorridors naar het oosten, zuidoosten en het zuiden. Om de bestaande infrastructuur te benutten is de Modal Shift aanpak ingezet met stimuleren van het gebruik van trein, binnenvaart en buisleidingen.

Investering/maatregel	Kosten	Grootte opgave en oplossend vermogen	Uitvoering	Impact omgeving
Voorbeeld				
Investering A	>1.000 mln.	+++	...	Positief
Investering B	<50 mln.	++	...	Positief

- > Nadat alle maatregelen een score hebben gekregen, worden deze terug toegedeeld aan de thema's. Hierbij wordt gekeken naar het thema waar de bijdrage het grootst is (meeste plusjes in de tabel op vorige slide).
- > Daarnaast staan de kosten, de uitvoeringsrisico's en de impact op de omgeving in dit overzicht.
- > Indien mogelijk brengen we ook alternatieve oplossingen in beeld. Net als voor de "hoofdmaatregel" bevat de tabel voor deze alternatieve oplossingen ook informatie of een score in alle kolommen.

Stap 4 – Gesprek en advies

- De laatste stap bij het afwegen is een gesprek met de bewindspersonen van IenW o.b.v. stap 2 en 3 en een oplegnota met advies.
- Gesprek en/of adviezen gaan onder andere over:
 - Waar worden vanuit de politiek accenten op gelegd en het politieke draagvlak?
 - Hoe spelen de verschillende indicatoren een rol in de afweging?
 - Wat is het evenwicht in de verdeling van de landsdelen en het effect van het investeringspakket op brede welvaart?

